

Pembinaan Alat Ukur Amalan Keibubapaan Muslim

Development of Measuring Muslim Parenting Practice

Fauziah Hanim Jalal¹, Zanariah Noor² & Wahibah Twahir @ H.Tahir²

¹Faculty of Education and Human Development,

²Dept. Islamic Studies, Faculty of Human Sciences,

Sultan Idris Education University, 35900 Tanjong Malim, Perak, Malaysia

¹Corresponding author, Email: fauziah@fppm.upsi.edu.my

Abstrak

Kajian ini menghuraikan pembinaan alat ukur amalan keibubapaan Muslim dan melaporkan kesahan dan kebolehpercayaannya. Metode kajian menggunakan penulisan tokoh dalam bidang pendidikan anak-anak dan kekeluargaan Islam untuk menghasilkan konsep dan item amalan keibubapaan. Tiga proses pengukuran iaitu memberi definisi kepada konsep, memilih pengukuran untuk konsep dan memperoleh maklumat empirikal digunakan. Dua konstruk amalan keibubapaan iaitu amalan awal dan amalan khusus keibubapaan dibina. Amalan awal mempunyai 11 item meliputi tiga subkonstruk iaitu sebelum kelahiran, semasa dan selepas kelahiran anak. Amalan khusus keibubapaan mempunyai 59 item dengan lapan subkonstruk bagi pendidikan aqidah, ibadah, sosial, akhlak, emosi, intelektual, pendidikan jasmani/kesihatan dan seksualiti. Lima kaedah mendidik anak dimasukkan dalam setiap skala iaitu kaedah bimbingan dan nasihat, qudwah, pengawasan/pemerhatian, kebiasaan dan hukuman. Sampel kajian terdiri daripada 372 orang ibu bapa daripada dua lokasi bandar dan luar bandar di sebuah negeri. Dapatan kajian mendapati para arbiters telah membuat penilaian bagi item-item mewakili konstruk-konstruk yang dikategorikan; item-item mewakili konstruk secara umumnya dan item-item positif ternyata benar dan item negatif ternyata salah. Item-item yang mempunyai persetujuan 79.9% dalam kedua-dua konstruk diterima. Analisis item menunjukkan item instrumen menunjukkan piawai item alpha bernilai melebihi dari alpha if item deleted bagi setiap subkonstruk. Item-item yang terdapat dalam alat ukur ini adalah homogen dan secara tidak langsung, membuktikan kesahan kandungan. Soal selidik ini boleh digunakan untuk mengenal pasti amalan pendidikan anak-anak yang disarankan oleh agama.

Kata kunci amalan keibubapaan, Muslim, analisis item, alat ukur

Abstract

This study aims to describe the development of Muslim parenting practices self-report, and report the validity and reliability. The method uses literatures from various sources of Islamic parenting and family to develop the concept and items for parenting practices. Three processes involve in developing self-report which consist of definition of concept, choosing the measurement for the concept, and empirical studies. Two

constructs were named; early practices and specific practices. The early practices have 11 items that includes three sub constructs: before, current, and after born. Specific practices have 59 items with eight sub constructs are referring to educating the aspect of aqidah, worship, social, akhlaq, emotion, intellectual, physical/health and sexuality. All items in the scales were written according to several ways children were raised that include guidance and advising, role model, supervision/observation, and routines. Self-reports were administered to 372 parents selected from urban and rural area in a state. Finding shows that all the arbiters have evaluated all item that were categorized in the sub construct, and all the positive items were true and all the negative items were wrong. All the items have 79.9% agreed and both sub constructs were accepted. Item analysis show self-report items of the standardized item alpha have greater value than the alpha if item deleted for every sub contracts. All the items in the instrument are homogeneous and indirectly show construct validity. The self-report can be used to identify the practice of parenting among parents that are in line with religion.

Keywords *parenting practices, Muslim, item analysis, self-report*

Pendahuluan

Penyelidikan mengenai amalan keibubapaan banyak bergantung kepada alat ukur untuk menilai sikap, perasaan, dan tingkah laku ibu bapa (Sarah & Ronald, 2006). Banyak alat ukur amalan keibubapaan dewasa ini mengikut budaya dan perspektif Barat seperti *Parental Authority Questionnaire* (Buri, 1991). Begitu juga terdapat kajian diadakan untuk membaiki kaedah bagi membaiki ketepatan jawapan daripada soalan dalam alat ukur. Ini kerana amalan keibubapaan mempunyai kesan yang khusus terhadap kanak-kanak (Macoby & Martin, 1983), termasuk salah laku seperti agresif dan tingkah laku (Reid, Patterson, & Snyder, 2002). Alat ukur amalan keibubapaan yang mempunyai kesahan tinggi mempunyai implikasi bagi aspek klinikal kanak-kanak dan psikologi keluarga (Sarah & Ronald, 2006). Antara masalah dalam penilaian alat ukuran keibubapaan ialah kekurangan standard yang utama yang boleh dibandingkan. Dalam bidang lain, seperti penagihan dadah, alat ukur boleh dibandingkan dengan alat ukuran fizikal melalui ujian darah atau air kencing. Begitu juga dengan alat ukuran pengguguran dibandingkan dengan rekod sebenar mengenai aktiviti tersebut. Dalam bidang keibubapaan, walau bagaimanapun, tugas menilai alat ukur lebih kompleks.

Alat ukuran barat kurang sesuai digunakan ke atas masyarakat lain khususnya ibu bapa Muslim kerana sosiobudaya masyarakat Muslim dan bukan Muslim berbeza walaupun terdapat nilai-nilai universal yang dikongsi bersama. Faktor norma budaya sangat mempengaruhi sesebuah keluarga (Stewart & Bond, 2002). Amalan keibubapaan ibu bapa Muslim pula banyak bergantung kepada kefahaman mereka daripada ajaran Al-Quran dan As-Sunnah yang dipelajari melalui ibu bapa dan sumber lain. Amalan keibubapaan yang menuruti kehendak agama sangat penting kepada perkembangan peribadi Muslim anak-anak. Pengaruh besar ibu bapa terhadap pembentukan keperibadian anak-anak digambarkan dalam hadis Nabi Muhammad SAW yang bermaksud: “Setiap anak dilahirkan dalam keadaan suci (fitrah), maka bapa dan ibunya yang menjadikan anak itu Yahudi, Nasrani atau Majusi” (Abu Dawud, 1387H). Peranan ibu bapa sangat mempengaruhi pendidikan anak-anak. Keibubapaan

yang berpandukan kepada ajaran agama ialah satu penghayatan yang murni bagi memastikan anak-anak menghayati nilai-nilai agama sejak usia kecil lagi.

Pernyataan Masalah

Peringatan kepada ibu bapa agar mereka komited dengan tanggungjawab sebagai pendidik generasi Muslim dapat dirujuk dalam nas al-Quran dan Sunnah serta balasan pahala dan dosa kepada setiap perlaksanaan tugas sebagai ibu bapa.

Maksudnya: “Wahai orang-orang yang beriman! Peliharalah dirimu dan ahli keluargamu dari api neraka yang bahan bakarnya terdiri daripada manusia dan batuan.”
(al-Tahrim, 66: 6)

Institusi kekeluargaan ialah unit paling asas dan terpenting dalam proses pembentukan masyarakat. Kualiti anggota masyarakat secara keseluruhannya berkait rapat dengan kualiti persekitaran dalam sesebuah institusi kekeluargaan. Sekiranya institusi kekeluargaan gagal berfungsi sebagai sekolah yang menyediakan anggota masyarakat dengan pegangan aqidah yang mantap, sahsiah yang luhur dan perwatakan yang berketerampilan, masyarakat Islam bakal berhadapan dengan pelbagai gejala negatif yang mengekang pembangunan spiritual dan material. Kesannya wujud ketidakseimbangan dalam kerangka pelaksanaan tugas utama manusia sebagai khalifah yang mentadbir dan memakmurkan muka bumi mengikut landasan ketentuan Allah SWT.

Namun, kesan interaksi dunia Barat dengan masyarakat Islam memberi impak yang besar dalam cara hidup dan kehidupan sosial masyarakat Islam. Idea-idea Barat tentang bentuk pendidikan anak-anak yang ideal sebagai persediaan menyiapkan anak-anak dengan kehidupan berdikari semakin menyerap dalam kehidupan masyarakat Islam. Kedangkalan memahami ilmu-ilmu keibubapaan menurut syariat Islam dan wujudnya perasaan taksub terhadap nilai-nilai Barat adalah antara faktor mendorong mereka mengaplikasikan bentuk keibubapaan idea Barat dalam kehidupan mereka dengan harapan generasi masyarakat Islam akan datang akan berfikiran lebih terbuka, progresif dan berdaya saing sebagaimana masyarakat Barat. Sedangkan hakikatnya, masyarakat Barat sendiri masih mencari-cari arah tuju dan matlamat kehidupan berkeluarga dan matlamat memiliki zuriat (Hoghugh, 2004). Sehingga ke hari ini, mereka gagal mencapai kata sepakat tentang definisi keluarga yang ideal dan sihat (Wilcoxon, 1985). Justeru, pembinaan alat ukur berdasarkan asas dan perspektif agama Islam ialah sesuatu yang perlu bagi mendapatkan gambaran yang sebenar mengenai bentuk pendidikan anak-anak sama ada ianya berlaku dalam konteks pendidikan mengikut ajaran Islam atau sebaliknya. Oleh itu, alat ukur keibubapaan yang terdiri daripada soal selidik yang mempunyai kesahan kandungan tinggi bagi mengukur amalan keibubapaan Muslim dalam konteks pendidikan Islam anak-anak perlu dibina.

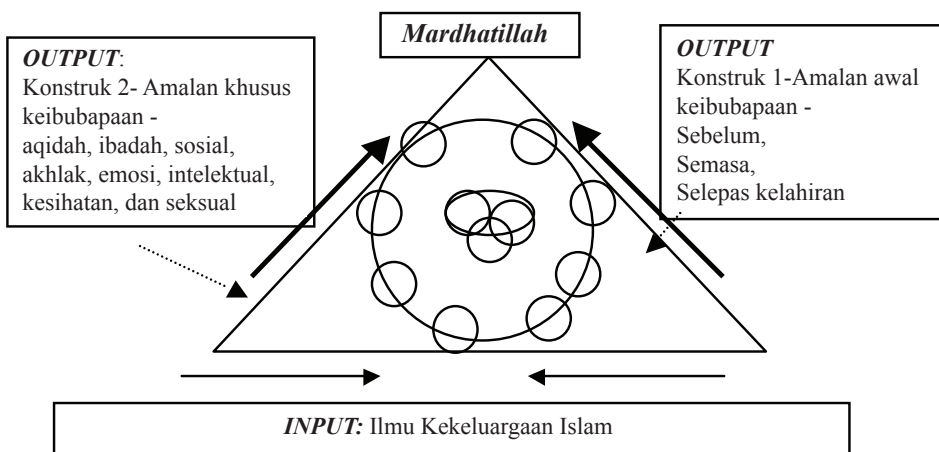
Kerangka Model

Alat ukur amalan keibubapaan Muslim adalah hasil daripada kerangka model penghayatan keibubapaan Islam (Fauziah, Zanariah, & Wahibah, 2009). Penghayatan

keibubapaan adalah satu proses yang melibatkan persediaan, perancangan dan pelaksanaan pasangan bagi pembentukan anak-anak yang soleh. Persediaan perlu bermula sejak awal lagi, iaitu bermula ketika proses pemilihan pasangan bagi memastikan pasangan tersebut boleh menjadi *murabbi* (pendidik) kepada anak-anak mereka sehingga membesarkan anak-anak. Model ini diringkaskan dalam bentuk kesepaduan tiga komponen *input*, *output* dan *mardhatillah*. Komponen *input* ialah proses pemantapan keibubapaan melalui elemen ilmu sebagai teras penghayatan keibubapaan. Ia bersifat menambahkan sumber ibu bapa. Aspek yang ditekankan ialah mengenai matlamat pembinaan keluarga, sumber ilmu, pengetahuan dan tanggungjawab, dan daya tindak menyelesaikan masalah. Komponen *output* pula ialah pelaksanaan atau amalan keibubapaan terhadap anak-anak yang terbahagi kepada elemen amalan awal dan elemen amalan khusus keibubapaan.

Amalan awal ialah tindakan awal keibubapaan sebelum, semasa dan selepas kelahiran anak. Ini termasuk amalan berdoa, membaca al-Quran, mengadakan kenduri dan aqiqah, memberi nama yang baik, mencukur rambut, penyusuan ibu, memberi zakat fitrah dan berkhitan. Sementara elemen amalan khusus memberi perhatian kepada lapan aspek didikan anak-anak iaitu aspek akidah, ibadah, sosial, akhlak, emosi, intelek, jasmani/kesihatan dan seksualiti. Proses didikan menggunakan lima *wasail* (kaedah) – membimbing/nasihat, kebiasaan, *qudwah* (*role model*), pengawasan dan hukuman. Sasaran umur anak fasa bahagian ini ialah anak-anak remaja. Komponen ketiga ialah *mardhatillah*, iaitu segala amalan mendidik anak-anak adalah untuk mencari keredaan Allah SWT. Aspek ini merupakan matlamat penting supaya segala amalan/pendidikan menurut syariat yang ditetapkan oleh Allah SWT.

Model ini berbentuk segi tiga dan mengandungi dua buah bulatan di dalamnya. Dua penjurong di bahagian bawah segi tiga mewakili komponen *input* dan dua bulatan mewakili komponen *output* yang saling bergerak dan memerlukan serta dipandu oleh komponen *input*. Keseluruhan tindakan ini berpaksikan tauhid dan bermatlamatkan mencapai *mardhatillah* (keredaan Allah SWT). Model ini dijelaskan dalam Rajah 1.

Rajah 1 Model Penghayatan Keibubapaan Islam
(Sumber: Fauziah, Zanariah dan Wahibah, 2009)

Dalam kajian ini, alat ukur amalan keibubapaan iaitu komponen output telah dibina bagi mengetahui tahap amalan tersebut.

Kaedah Kajian

Reka bentuk kajian

Punch (1998) menggariskan tiga proses pengukuran, iaitu 1) memberi definisi kepada konsep; 2) memilih pengukuran (alat ukur) untuk konsep (*selecting measures for the concept*); dan 3) memperoleh maklumat empirikal daripada alat ukur. Beliau juga menambah satu kategori penilaian, iaitu kesahan bagi menilai sejauh mana indikator mewakili konsep yang dikaji. Ini memerlukan *multiple research methodologies* (kuantitatif dan kualitatif) yang dikenali *methodological triangulation*. Sebagai langkah awal, kajian ini telah menggunakan kaedah kajian perpustakaan bagi membentuk konsep amalan keibubapaan Muslim. Kaedah temu bual tidak digunakan kerana kesukaran mendapatkan pakar-pakar alat ukur keibubapaan Islam di Malaysia. Walau bagaimanapun pandangan pakar (*arbiters*) bagi menilai item dalam alat ukur agar memenuhi aspek keibubapaan Islam dilakukan. Usaha ini dapat mencapai kesahan alat ukur walaupun tidaklah mencapai tahap kesempurnaan dan saling menguatkan atau *antagonistic* antara satu sama lain. Selain daripada itu, kajian ini juga dijalankan dalam bentuk tinjauan deskriptif bagi melihat tahap amalan keibubapaan Muslim dalam kalangan ibu bapa mengikut model penghayatan keibubapaan Islam.

Sampel kajian

Dalam kajian ini, seramai 372 orang ibu bapa telah terpilih. Bilangan responden yang ramai adalah baik bagi mencapai lengkung normal dan akur kepada nilai-nilai populasi. Manakala saiz sampel yang lebih besar daripada 30 untuk sesuatu kajian adalah memadai. Mengikut Mohd (1993) pemilihan sampel perlu kepada saiz yang lebih besar agar dapat mewakili populasi dan mengurangkan ralat pensampelan. Dengan itu, penyelidik harus dapat menganggarkan saiz sampel bagi menganggarkan parameter populasi dengan tepat. Pensampelan berstrata dipilih bagi mengenal pasti responden yang tinggal di luar bandar dan bandar di Perak. Ipoh ialah kawasan bandar dan Slim River sebagai luar bandar.

Pembangunan item

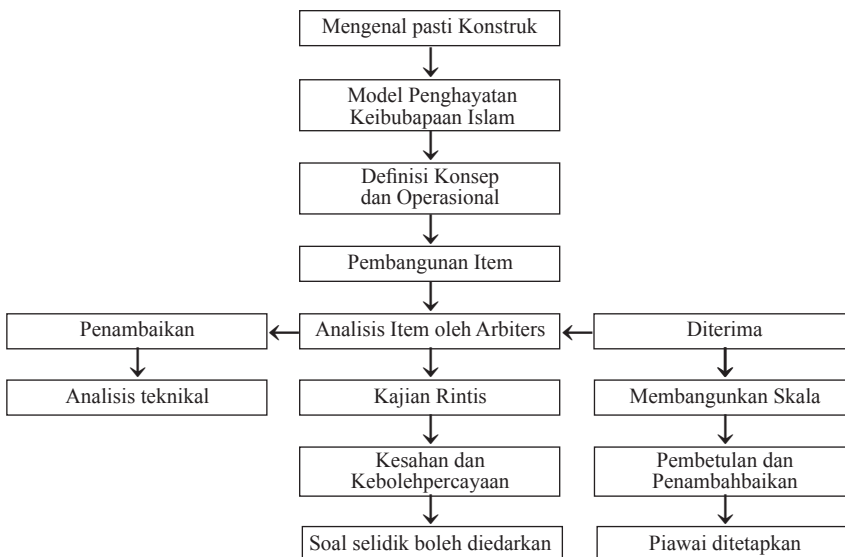
Setelah konstruk keibubapaan diperoleh dan model amalan keibubapaan dibina, langkah seterusnya ialah membangunkan item alat ukur. Pembangunan item soal selidik dilakukan satu persatu dengan teliti agar responden dapat menjawab dengan mudah segala soalan yang telah diajukan. Soal selidik ini dibahagikan kepada dua bahagian.

Bahagian pertama ialah konstruk amalan awal keibubapaan berkaitan dengan perkara-perkara yang dilakukan sebelum kelahiran, semasa dan selepas kelahiran anak. Terdapat 11 item dalam bahagian ini. Sebelum kelahiran terdiri daripada amalan doa sebelum bermesra dengan pasangan, membaca Al-Quran semasa anak dalam kandungan. Seterusnya selepas kelahiran anak seperti mengazan/*iqamah*, *tahnik*, nama yang baik, mencukur rambut, kenduri kesyukuran, aqiqah, penyusuan ibu bagi tempoh

satu tahun atau lebih, membayar zakat fitrah bagi anak-anak dan mengkhitankan anak. Responden dikehendaki memilih skala yang sesuai bagi setiap pilihan jawapan soal selidik tersebut. Menggunakan skala lanjar iaitu 1 = tidak pernah, 2 = jarang-jarang, 3 = kadang kala, dan 4 = kerap.

Bahagian kedua ialah konstruk amalan khusus keibubapaan terdiri daripada 59 item. Terdapat lapan subkonstruk pendidikan iaitu, 1) akidah, adalah tentang mengenal pencipta-Nya dan keyakinan kepada Allah SWT, rasul, malaikat, Al-Quran, hari akhirat serta qada' dan qadar; 2) ibadah, mengenai solat, puasa dan ibadat-ibadat umum; 3) sosial, adalah tentang hubungan sosial dengan orang lain yang terdiri daripada ibu bapa, kaum kerabat/jiran, guru, rakan, dan masyarakat umum; 4) akhlak, adalah mengenai tingkah laku mulia iaitu, tentang kebersihan, doa, menutup aurat, adab sopan, jujur, budaya menyeleweng dan menjaga rahsia; 5) emosi, pula tentang perasaan yang berkaitan dengan sentuhan kasih sayang, pujukan terhadap anak, prihatin, memotivasikan semangat anak agar lebih berusaha dan panduan terhadap anak agar sentiasa bersabar; 6) intelektual, iaitu mengenai pemikiran dan galakan mencari ilmu serta galakan mempelajari bahasa asing; dan 7) jasmani dan kesihatan, iaitu membabitkan aspek penjagaan fizikal dan kesihatan terdiri penyediaan makanan yang halal dan bersih, pengambilan makanan, penjagaan kesihatan diri dan rumah, serta iktibar melalui aktiviti bersukan; dan akhir 8) seksualiti, iaitu mengenai penjagaan diri dari melakukan perkara yang boleh mendorong kepada syahwat meliputi keizinan memasuki bilik ibu bapa, menjaga pandangan, menjaga aurat, taharah, pemantauan terhadap aktiviti dengan bahan-bahan porno. Item-item ini menggunakan skala lanjar 1= tidak pernah, 2= jarang-jarang, 3= kadang kala dan 4= kerap.

Perbincangan di atas merujuk kepada carta alir pembinaan soal selidik yang telah diubahsuai daripada kajian pembinaan alat ukur Inventori Personaliti Muslim (Azimi *et. al*, 2007) seperti dalam Rajah 2.

Rajah 2 Pembangunan Soal Selidik Amalan Keibubapaan Muslim

Cara didikan ibu bapa juga dimasukkan dalam skala. Berdasarkan Jadual 1, lima kaedah mendidik anak dimasukkan dalam setiap skala iaitu kaedah bimbingan dan nasihat, *qudwah*, pengawasan/pemerhatian, kebiasaan dan hukuman. Terdapat lima cara (*wasail*) mendidik anak seperti dalam Jadual 1 berikut:

Jadual 1 Kaedah mendidik (*wasail*) anak-anak dalam skala amalan khusus keibubapaan

Aspek	<i>Wasail (Kaedah)</i>					Jumlah item
	Bimbingan dan Nasihat	Kebiasaan	Qudwah	Pengawasan/ Pemerhatian	Dendaan	
1. Aqidah	3, 4, 7, 9	1, 5, 8	2	6	-	9
2. Ibadah	1, 3, 7	5	2, 4, 6,	-	-	7
3. Sosial	1, 4, 6	2, 3	-	5, 7	-	7
4. Akhlak	3, 7	2, 4, 6	1, 5, 8	-	-	8
5. Emosi	5, 6, 7, 9	2	1, 3, 4, 8, 10	-	-	10
6. Intelektual	1, 3, 4	2	-	-	-	4
7. Jasmani/ kesihatan	3, 6	-	2, 4	1, 5, 7	-	7
8. Seksualiti	4, 5, 6	1	-	2, 3, 7	-	7
Jumlah item	24	12	14	9	-	59

Setiap item telah memasukkan *wasail* ini kecuali dendaan. Sebagai contoh, dalam aspek aqidah, terdapat lima item mengenai bimbingan dan nasihat. Item mengenai kaedah mendidik adalah penting dimasukkan kerana mengikut Abdullah Nasih Ulwan (2004), seseorang ibu bapa perlu menggunakan beberapa kaedah seperti yang ditunjukkan oleh Rasulullah SAW dalam membentuk anak-anak. Kaedah yang banyak disyorkan ialah bimbingan dan nasihat. Seterusnya diikuti dengan kebiasaan, pengawasan, *qudwah (role model)* dan denda. Dalam aspek mendidik, cara bimbingan dan nasihat terdapat 24 item iaitu, item yang paling banyak terdapat dalam amalan khusus keibubapaan. Kesemua aspek amalan khusus terdapat aspek mendidik cara bimbingan dan nasihat. Aspek mendidik cara kebiasaan mempunyai 12 item dan terdapat dalam semua subkonstruk. Kaedah ini penting digunakan agar anak dapat melaksanakan tingkah laku yang baik secara konsisten.

Aspek *qudwah* iaitu *role model* daripada ibu bapa mempunyai 14 item dan kedua tertinggi selepas bimbingan dan nasihat. Mengikut sarjana dalam perubahan tingkahlaku, anak-anak sering meniru tingkah laku ibu bapa mereka. Ini sesuai seperti yang disarankan oleh Islam agar ibu bapa menjadi *role model* kepada anak-anak. Kaedah pengawasan atau pemerhatian pula mempunyai sembilan item. Ibu bapa perlu memerhati tingkah laku anak-anak agar dapat mengelakkan tingkah laku yang tidak baik. Akhir sekali ialah kaedah dendaan. Semua item dalam soal selidik ini tidak mempunyai item dendaan.

Pemarkatan

Pemarkatan bertujuan untuk memudahkan alat ukur ditadbir dan membuat takrifan keputusan statistik. Pengiraan markat ini adalah berdasarkan *standard* biasa yang digunapakai oleh semua penyelidik semasa menjalankan penyelidikan. Tujuannya adalah untuk memudahkan penyelidik membuat pengiraan data bagi tujuan pengiraan statistik berikutnya. Pemarkatan bagi amalan awal keibubapaan dan amalan khusus keibubapaan Islam seperti dalam Jadual 2. Skor item positif bagi tidak pernah = 1, jarang-jarang = 2, kadang kala = 3, dan kerap = 4, Skor item negatif tidak pernah = 4, jarang-jarang = 3, kadang-kala = 2 dan kerap = 1. Setiap sub skala mempunyai item positif dan negatif.

Jadual 2 Item positif dan negatif berdasarkan sub skala

Sub skala	No item positif	No. item negatif
Amalan Awal keibubapaan	11	-
Amalan khusus keibubapaan	(52)	(7)
<i>Aqidah</i>	1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 (7)	3, 4 (2)
<i>Ibadah</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7(7)	-
<i>Sosial</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7(7)	-
<i>Akhlak</i>	1, 2, 3, 4, 7, 8 (6)	5, 6 (2)
<i>Emosi</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10 (8)	7, 8(2)
<i>Intelektual</i>	1, 2, 3, 4 (4)	-
<i>Jasmani & kesihatan</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6 (6)	7(1)
<i>Seksualiti</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (7)	-

Penganalisan Data Statistik

Secara keseluruhannya, data dianalisis terbahagi kepada dua fasa. Bagi penilaian arbiter analisis yang dilakukan ialah mengenal pasti nombor item, frekuensi persetujuan item, peratus frekuensi persetujuan item, bilangan item dan jumlah item. Penambahbaikan ke atas item dibuat setelah beberapa cadangan diberikan. Analisis item dan analisis reliabiliti model *alpha* dilakukan untuk memperoleh pekali kebolehppercayaan Alpha Cronbach.

Analisis item dilakukan untuk memastikan item yang dibina adalah yang bermutu. Item yang bermutu adalah item yang signifikan secara statistik. Signifikan adalah item yang mempunyai nilai *alpha* (*alpha if item deleted*) rendah dari nilai *standardized*. Begitulah sebaliknya, yang mana item adalah rendah mutunya apabila item tersebut mempunyai nilai *alpha* lebih tinggi daripada nilai *standardized*. Item yang signifikan boleh membezakan respons individu dan kumpulan.

Hasil Kajian

Hasil kajian perpustakaan yang diperoleh daripada kajian-kajian lepas mengenai keibubapaan Islam pengkaji membentuk dua konstruk, iaitu amalan awal keibubapaan dan amalan khusus keibubapaan Muslim. Dalam kajian ini kesahan kandungan telah disahkan melalui penilaian arbiters terhadap amalan keibubapaan Muslim. Para arbiters telah membuat penilaian bagi (i) item-item mewakili konstruk yang dikategorikan;

(ii) item-item mewakili konstruk secara umumnya; dan (iii) item-item positif ternyata benar dan item negatif ternyata salah. Item-item yang mempunyai persetujuan 79.9% kedua-dua konstruk diterima. Ini bermakna bahawa item-item yang tersenarai dalam alat ukur mempunyai kesahan kandungan yang tinggi.

Analisis item

Tujuan analisis item dibuat untuk mengenal pasti mutu item-item yang terkandung di dalam alat ukur. Item-item yang bermutu adalah item-item yang signifikan iaitu item tersebut mempunyai nilai *alpha* (*alpha if item deleted*) kurang daripada *nilai standardized item alpha*. Item yang signifikan adalah item-item yang mempunyai nilai *alpha if item deleted* yang lebih besar daripada *nilai standardized item alpha*. Ini bermakna apabila item signifikan ini menunjukkan bahawa item-item dapat membezakan respons individu atau kumpulan individu yang mempunyai latar belakang yang berbeza.

Keputusan analisis item bagi alat ukur amalan keibubapaan Muslim menunjukkan *standardized item alpha* bernilai melebihi dari *alpha if item deleted* bagi setiap sub konstruk seperti dalam jadual-jadual di bawah. Item-item yang terdapat dalam alat ukur adalah homogen dan secara tidak langsung, membuktikan kesahan gagasan.

Berikut ialah jadual-jadual yang menunjukkan keputusan bagi analisis item bagi amalan awal keibubapaan. Seterusnya ialah keputusan analisis item sub konstruk bagi amalan khusus keibubapaan yang terdiri daripada sub konstruk aqidah (Jadual 3), ibadah (Jadual 4), sosial (Jadual 5), akhlak (Jadual 6), emosi (Jadual 7), intelektual (Jadual 8), jasmani dan kesihatan (Jadual 9) dan seksualiti (Jadual 10).

Jadual 3 Keputusan analisis item bagi amalan awal keibubapaan

<i>Item</i> <i>Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha</i> <i>sekiranya</i> <i>item dibuang</i>
1. saya membaca doa sebelum bermesra dengan suami/isteri.	.62
2. saya membacakan ayat-ayat suci Al-Quran ketika anak dalam kandungan.	.66
3. saya mengumandangkan azan/iqamah di telinga setiap kali kelahiran anak.	.67
4. saya menggosok manisan ke dalam mulut setiap anak (<i>tahnik</i>).	.68
5. saya memilih nama yang baik bagi setiap anak.	.67
6. saya mencukur rambut bagi setiap anak semasa mereka masih bayi.	.66
7. saya mengadakan kenduri kesyukuran selepas kelahiran.	.66
8. saya melakukan aqiqah bagi setiap anak.	.67
9. saya memberi susu ibu dalam tempoh satu tahun atau lebih kepada setiap anak.	.67
10. saya mengeluarkan zakat fitrah bagi anak-anak setiap tahun.	.69
11. saya mengkhitankan (bersunat) anak lelaki/ perempuan mengikut masa yang sepatutnya.	.68

Alpha dipiawai = .7074

Jadual 4 Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan sub konstruk aqidah

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya mengingatkan anak-anak membuat sesuatu kerana Allah Ta'ala	
2. saya menyebut-nyebut kehebatan Allah agar timbul perasaan cinta kepadaNya.	.66
3. saya terlupa untuk menceritakan kebaikan Nabi Muhammad SAW.	.71
4. saya merasakan isu menghina Nabi Muhammad SAW tidak sesuai dibincangkan dengan anak- anak.	.70
5. saya mengingatkan anak-anak bahawa malaikat mencatat segala perbuatan yang mereka akan lakukan.	.67
6. saya memberi komen rancangan televisyen yang ada unsur merosakkan aqidah semasa menonton bersama anak- anak.	.63
7. saya mengajar/menghantar anak-anak belajar membaca Al-Quran.	.61
8. saya memberi ingatan kepada anak-anak untuk memikirkan bahawa setiap amalan akan mendapat balasan.	.64
9. saya memberitahu anak-anak bahawa setiap musibah ada hikmah yang ditentukan oleh Allah Ta'ala.	.64
10. saya menyebut-nyebut kehebatan Allah agar timbul perasaan cinta kepadaNya.	.66
11. saya terlupa untuk menceritakan kebaikan Nabi Muhammad SAW.	.71

Alpha dipiawai = .7276

Jadual 5 Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan sub konstruk ibadah

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya menyuruh anak mendirikan solat sejak umurnya 7 tahun.	.73
2. saya bersama anak-anak berjemaah di rumah/masjid	.72
3. saya menegaskan kepada anak-anak bahawa meninggalkan solat fardhu adalah satu dosa besar.	.71
4. saya bersama-sama anak mendirikan solat terawih di rumah/masjid.	.70
5. saya memberi pujian kepada anak-anak yang menambah tabungan dalam akaun tabung haji.	.73
6. saya bersama anak-anak bersedekah/ menderma kepada orang yang memerlukan.	.74
7. saya menghantar anak-anak ke sekolah agama untuk menambahkan lagi pengetahuan dalam pengajian agama.	.70

Alpha dipiawai = .7640

Jadual 6 Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan sub konstruk sosial

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya menyedarkan anak-anak tentang jasa ibu bapa.	.72
2. saya meminta anak-anak mencium tangan orang tua.	.73
3. saya memuji anak-anak apabila mereka bergaul dengan rakan-rakan yang baik.	.74

Jadual 6 (samb.)

4.	saya menegaskan kepada anak-anak bahawa guru adalah orang yang wajib dimuliakan.	.72
5.	saya meluangkan masa untuk mengenali semua kawan-kawan anak saya.	.75
6.	Saya menetapkan peraturan dalam pergaulan anak-anak saya dengan rakan mereka yang berlainan jantina.	.75
7.	saya menyuruh anak-anak menziarahi rakan- rakan/ jiran yang ditimpa kesusahan walaupun berlainan bangsa dan agama.	.74
8.	saya menegur anak sekiranya mereka celupar dengan rakan mereka.	.73

Alpha dipiawai = .7723

Jadual 7 Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan subkonstruk akhlak

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya memastikan pakaian saya bersih dan kemas setiap masa.	.66
2. saya menggalakkan anak mengamalkan doa untuk memperoleh kebaikan.	.64
3. saya meminta ahli keluarga perempuan menutup aurat.	.67
4. saya berpesan kepada anak supaya membaca doa sebelum makan.	.69
5. saya menyebelahi anak walaupun dia bersalah ketika orang lain menuduhnya bertingkah laku buruk.	.64
6. saya gembira melihat anak-anak dapat membeli barang-barang yang disukainya walaupun harganya mahal.	.65
7. saya menekankan bahawa aib keluarga tidak diceritakan kepada orang lain.	.62
8. saya bercakap benar kepada anak-anak.	.66

Alpha dipiawai = .7068

Jadual 8 Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan sub konstruk emosi

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya bergelak ketawa bersama anak-anak ketika bermain.	.56
2. saya memuji anak yang takut melakukan sesuatu dengan kasih sayang.	.56
3. saya memujuk anak yang takut melakukan sesuatu dengan kasih sayang.	.59
4. saya memberi sokongan dan harapan apabila mereka mendapat keputusan peperiksaan yang kurang memuaskan.	.57
5. saya menceritakan kisah kejayaan orang lain sebagai satu dorongan.	.59
6. saya menggalakkan anak melakukan sesuatu aktiviti mengikut kemampuannya.	.57
7. saya berat hati melepaskan anak-anak mengikut aktiviti luar sekolah kerana bimbang mereka tidak dapat menjaga diri.	.64
8. saya lebih menyayangi anak yang menurut kata saya.	.62
9. saya mengajar anak-anak bahawa menahan sifat marah itu adalah baik.	.60
8. saya menyambut kepulangan anak-anak dengan penuh ceria.	.56

Alpha dipiawai = .6513

Jadual 9 Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan sub konstruk intelektual

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya bersama dengan anak semasa mereka menyiapkan kerja sekolah.	.54
2. saya memuji anak apabila mereka berusaha mengamalkan suatu ilmu yang telah dipelajari.	.63
3. saya menentukan bidang ilmu yang sesuai bagi anak-anak	.56
4. saya menggalakkan anak-anak mempelajari bahasa asing.	.48

*Alpha dipiawai = .6338***Jadual 10** Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan sub konstruk jasmani dan kesihatan

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya memastikan makanan anak-anak adalah halal, bersih dan berzat.	.75
2. saya berpesan kepada anak-anak supaya mengambil makanan sekadar perlu sahaja.	.75
3. saya akan segera menghantar anak ke klinik sekiranya terdapat tanda-tanda awal penyakit.	.74
4. saya melarang anak-anak melakukan aktiviti yang memudaratkan tubuh (Contoh: menghisap rokok)	.72
5. saya bersama dengan anak membersihkan persekitaran rumah.	.73
6. saya bersama anak-anak bermain/riadah pada waktu lapang	.74
7. saya menetapkan anak-anak pulang dari bermain/ riadah sebelum waktu maghrib.	.72
8. saya menghalang anak daripada bermain permainan berundur ganas.	.73
9. saya mengingatkan anak-anak bahawa setiap pengalaman baik atau buruk yang diperoleh semasa bersukan adalah sesuatu yang berfaedah.	.74

*Alpha dipiawai = .7631***Jadual 11** Keputusan analisis item bagi amalan khusus keibubapaan subkonstruk seksualiti

<i>Item Sebagai ibu/bapa....</i>	<i>Alpha sekiranya item dibuang</i>
1. saya mengingatkan anak-anak supaya mengetuk pintu sebelum memasuki bilik ibu bapa.	.72
2. saya berpesan agar anak-anak tidak merenung rakan berlainan jantina.	.72
3. saya menegur anak apabila mereka memakai pakaian yang kurang sopan.	.68
4. saya memastikan bilik tidur anak lelaki dan perempuan adalah berasingan.	.69
5. saya bertanya masalah berhubung hadas besar anak-anak remaja (Contoh: haid, keluar air mani).	.68
6. saya menjawab persoalan anak-anak tentang isu-isu seksualiti mengikut umur dan tahap kefahamannya.	.72
7. saya memerhati aktiviti anak-anak agar mereka tidak terdedah kepada bahan-bahan lucah.	.73

Alpha dipiawai = .7461

Keputusan kebolehpercayaan item

Dua cara digunakan untuk menentukan kebolehpercayaan iaitu melihat kepada ketekalan dalaman (*internal consistency*) dan teknik korelasi. Sebelum analisis kebolehpercayaan dilakukan, data dibersihkan dan normaliti data diwujudkan. Ketekalan dalaman dilihat dengan menggunakan ujian *Cronbach Alpha*. Berikut keputusan ketekalan dalaman atau kebolehpercayaan bagi dua konstruk Amalan Awal dan Amalan Khusus Keibubapaan. Jadual 11 menunjukkan kebolehpercayaan dalaman (*Cronbach Alpha*) bagi konstruk amalan keibubapaan Muslim.

Jadual 12 Kebolehpercayaan dalaman (*cronbach alpha*) bagi konstruk amalan keibubapaan Muslim

Subskonstruk	Min	Sisihan Piawai	Alpha	Item Alpha di piawai
Keseluruhan	29.2654	2.9485	.8563	.8591
Amalan Awal	3.38	.41	.6979	.7074
Amalan khusus				
Aqidah	3.28	.46	.6898	.7276
Ibadah	3.11	.49	.7551	.7640
Sosial	3.26	.45	.7626	.7723
Akhlak	3.20	.41	.6898	.7068
Emosi	3.29	.43	.6174	.6513
Intelektual	3.02	.48	.6292	.6338
Jasmani/kesihatan	3.49	.47	.7631	.7672
Seksual	3.15	.58	.7421	.7461

Analisis kebolehpercayaan model alpha bagi subkonstruk yang terkandung dalam alat ukur menunjukkan pekali kebolehpercayaan adalah sederhana tinggi seperti dalam Jadual 12.

Perbincangan

Membina alat ukur bagi melihat amalan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak ialah satu usaha awal dalam membina alat ukur amalan keibubapaan. Alat ukur ini mampu memberi gambaran mengenai amalan keibubapaan mengikut kaca mata Islam berdasarkan kesahan dan kebolehpercayaan yang sederhana tinggi. Hasil dari kajian kepustakaan sebanyak 70 item telah dihasilkan. Keputusan daripada penilaian arbiters adalah untuk mengukuhkan lagi kesahan kandungan. Analisis item dan analisis kebolehpercayaan telah menghasilkan item-item yang bermutu dan baik. Alat ukur ini juga menunjukkan ia mempunyai kesahan kandungan, kesahan gagasan dan kebolehpercayaan yang baik. Menurut Gable dan Wolf (1993) kesahan kandungan patut diberi keutamaan dalam proses pembinaan alat ukur kerana mendasari sesuatu ciri yang hendak diukur itu adalah rasional teoretikal dan definisi konseptual yang menggambarkan set item-item yang boleh dimasukkan dalam alat ukur. Oleh itu, kesahan kandungan kajian ini merujuk kepada sejauh mana item-item yang terdapat dalam alat ukur ini mewakili kandungan set.

Kesimpulan

Kajian ini membuktikan alat ukur mempunyai item yang baik dan bermutu dan mempunyai kesahan dan kebolehpercayaan yang sederhana tinggi. Justeru itu, alat ukur ini dapat mengatasi ketiadaan alat ukur keibubapaan Islam di Malaysia. Oleh itu, ia boleh digunakan di Malaysia untuk mengetahui tahap kefahaman ibu bapa dalam mendidik anak mengikut kaca mata Islam. Maklumat yang diperoleh dari alat ukur ini sangat berguna untuk ibu bapa yang inginkan penghayatan agama dalam mendidik anak. Begitu juga ia dapat dimanfaatkan oleh organisasi-organisasi yang bertanggungjawab atau berminat dalam meningkatkan keharmonian keluarga, latihan dan pembangunan anak-anak cemerlang.

Penyelidik-penyelidik keibubapaan perlu memilih beberapa alat ukur untuk mengukur amalan keibubapaan. Dalam membuat keputusan adalah penting mengambil kira aspek data psikometrik. Dalam kes di mana satu soal selidik baharu dibina, ciri-ciri psikomentrik perlu dinilai dan dilaporkan untuk penyelidikan akan datang. Generasi akan datang perlu mengkaji syarat dan faktor yang meningkatkan kesahan alat ukur keibubapaan. Salah satu ialah menggunakan intervensi yang boleh diaplikasikan dalam bidang keibubapaan. Ini bukan sahaja terhad kepada temu bual sendiri tetapi komputer-audio temu bual dan juga pra dan pos.

Rujukan

- Abu Dawud, (1387H). *Sunan*. Jil. 1. Kafur: Matba'ah al-Majidi.
- Azimi, H., Abdul L. A., Sidek, M. N., Turiman, S., Rumaya, J., Jamiah, M., Khairul A. M., Azma, M., & Hasnan K. (2007). *Muslim religiosity personality assessment: Prototype for nation building*. Kuala Lumpur: Institut Pengajian Sains Sosial UPM.
- Buri, J.R. (1991). Parental Authority Questionnaire, *Journal of Personality and Social Assesment*, 57, 110-119.
- Fauziah, H. J., Zanariah, N., & Wahibah, T. (2009). *Model Penghayatan Keibubapaan Islam*. Pameran Poster EKSPIN 2009 di SITC, UPSI. Tanjung Malim.
- Gable, R. K., & Wolf, M. B. (1993). *Instrument development in the affective domain*. Edisi Kedua. Boston : Kluwer Academic Publishers.
- Hoghugh, M. (2004). Parenting: An Introduction, dlm M. Hoghugh & N. Long (eds), *Handbook of Parenting Theory and Research for Practice* (1-16). London: Buri.
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of the family: Parent-child interaction. In P. H. Mussen (Ed.), *Handbook of child psychology*. Vol. 4: Socialization, personality, and social development (pp. 1-101). New York: Wiley.
- Mohd, M. K. (1993). *Kaedah Penyelidikan Pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Punch, K. (1998). *Introduction to Social Research: Qualitative and Quantitative approaches*. London: SAGE Publicatiaon.
- Reid, J. B., Patterson, G. R., & Snyder, J. (2002). *Antisocial Behavior in Children and Adolescents*. Washington, DC: American Psychological Association
- Sarah K. M., & Ronald J. P, (2006). Understanding and Improving the Validity of Self-Report of Parenting *Clinical. Child and Family Psychology Review*, 9 (1),1-21.
- Stewart, S.M. & Bond, M.C. (2002). A critical look at parenting research from the mainstream: Problems uncovered while adapting Western research to non-Western cultures. *Journal of Developmental Psychology*, 20, 379-392.
- Wilcoxon, S.A. (1985). Healthy Family Functioning: The Other Side of Family Pathology. *Journal of Counseling and Development*, 63, 495-499.